

Raadsvoorstel

Raadsvergadering Debat en Beslút	: 26 november 2025
Petear	: 12 november 2025
Agendapunt	: 2.2/3.2
Nummer	:
Datum voorstel	: 25 september 2025
Onderwerp	: Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen
Zaaknummer	: Z.865255
Portefeuillehouder	: J. van Zanden

Voorstel:

1. De Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente De Fryske Marren 2025 vast te stellen.

Inleiding - Ynliding

Op 23 april 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met het beleid en uitvoeringsprogramma 'Begraafplaatsen van de toekomst'. Door het vaststellen van dit beleid is het noodzakelijk om de beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen uit 2014 aan te passen. In de nieuwe verordening zijn de maatschappelijke wensen rond begraven en herdenken van deze tijd opgenomen. Ook is de juridische vertaling van het nieuw vastgestelde beleid verwerkt.

In de voorgestelde nieuwe verordening is een aantal wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van de verordening uit 2014. Het gaat specifiek om:

- het toestaan van schudden van graven onder duidelijke voorwaarden;
- de invoering van een gedenkplaats voor het ongeboren kind;
- ruimere mogelijkheden voor reservering van graven, waaronder extra termijnen voor reservering en verlenging;
- een expliciet verbod op het moedwillig verstoren van flora en fauna op de begraafplaatsen;
- de mogelijkheid om een urn op een bestaand graf te plaatsen in plaats van uitsluitend in een graf;
- het op enkele plaatsen aanpassen van de formulering om de tekst duidelijker te maken.

Daarnaast is er één mogelijkheid ingetrokken: het is niet langer toegestaan om nieuwe grafkelders te realiseren.

Met deze actualisatie wordt de verordening in lijn gebracht met de hedendaagse praktijk en wensen, en vormt zij een robuust juridisch kader voor het beheer van de vijftien gemeentelijke begraafplaatsen.

Daarnaast heeft het college in 2017 een toezegging gedaan over de inventarisatie van monumentale graven. Deze toezegging kan tegelijkertijd met deze verordening worden afgedaan.

Beoogd resultaat - Beëage resultaat

Het beoogde resultaat is een beheersverordening die aansluit op de huidige wensen rondom begraafplaatsenbeheer.

Argumenten – Arguminten

1.1 Door het vaststellen van het nieuwe begraafplaatsenbeleid in 2025 is de huidige Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen niet meer actueel.

De vaststelling van het beleid en uitvoeringsprogramma 'Begraafplaatsen van de toekomst' door de raad in april 2025 vormt de primaire aanleiding voor de actualisatie van de verordening. Dit beleid schetst een toekomstbestendige koers voor het beheer van de vijftien gemeentelijke begraafplaatsen, met aandacht voor kwaliteit, diversiteit en duurzaamheid. De bijbehorende verordening vormt het noodzakelijke juridische kader om dit beleid uit te voeren. Zonder actualisatie van de verordening ontbreekt de vertaling van enkele beleidskeuzes naar concrete beheersregels, waardoor uitvoering en handhaving niet geborgd zijn.

1.2 De voorgestelde verordening sluit beter aan bij maatschappelijke ontwikkelingen en wensen vanuit de uitvoeringspraktijk.

De geldende beheersverordening stamt uit 2014 en sluit daarmee niet meer volledig aan bij de huidige inzichten en maatschappelijke verwachtingen. Beheerders en rechthebbenden lopen tegen een aantal beperkingen aan, bijvoorbeeld rond reservering van graven, schudden of overschrijving van grafrechten. Deze aspecten worden in de vernieuwde verordening (duidelijker) geregeld. Door dit duidelijker te regelen worden misverstanden, juridische risico's en mogelijke klachten verminderd. Daarnaast biedt de nieuwe verordening de mogelijkheid voor eigentijdse of persoonlijke rituelen en herdenkingsplekken voor het ongeborn kind. Hiermee sluit de verordening aan bij de (veranderende) beleving van rouw en herinnering en de wensen van nabestaanden. Tot slot wordt in de huidige verordening nog de oude gemeentenaam 'De Friese Meren' gebruikt, waardoor deze verordening lastiger te vinden is.

1.3 De inventarisatie van de bijzondere begraafplaatsen en monumenten is afgerond en de rechthebbenden zijn achterhaald.

Op 6 december 2017 heeft het college aan uw raad toegezegd dat er met het Historysk Wurkferbân en eventueel andere partijen wordt overlegd over de inventarisatie van bijzondere begraafplaatsen en monumenten. Deze inventarisatie is in 2021 afgerond en de lijst is met uw raad gedeeld. Om dit geheel af te ronden, moesten alle rechthebbenden nog achterhaald worden om hen te kunnen informeren over de gevolgen van de monumentale status. Wij kunnen u informeren dat ook dit intussen is gedaan. De inventarisatielijst is in de bijlage ter informatie te vinden. Daarnaast is onderzocht of het openbaren van een dergelijke lijst problemen oplevert met privacywetgeving. Dit blijkt niet zo te zijn in de huidige vorm. Hiermee kan de toezegging worden afgedaan.

Kanttekeningen: risico's en eventuele beheersmaatregelen – Kanttekeningen: risico's en eventuele beheersmaatregelen

1. Onzekerheid over de nieuwe Wet op de lijkbezorging

De landelijke Wet op de lijkbezorging wordt momenteel herzien en naar verwachting vervangen door de Wet bestemming lichamen van overledenen. Het tijdspad van inwerkingtreding is echter onzeker en kan nog enkele jaren duren. Het risico bestaat dat de nu vast te stellen verordening op relatief korte termijn opnieuw moet worden aangepast vanwege de Wet bestemming lichamen van overledenen. Dit kan leiden tot extra bestuurlijke lasten.

Dit risico wordt echter aanvaardbaar geacht. De raad heeft in april 2025 het nieuwe begraafplaatsenbeleid vastgesteld. Het is niet wenselijk om de uitvoering daarvan te vertragen vanwege landelijke onzekerheden. Met alle landelijke politieke ontwikkelingen achten we de kans klein dat op korte termijn de nieuwe wet in werking zal treden. Bovendien is ervoor gekozen om de bestaande verordening als basis te nemen en deze te actualiseren met gerichte wijzigingen. De verordening is hiermee toekomstbestendig genoeg totdat de nieuwe landelijke kaders bekend zijn. Specifiek is resumeren (naast begraven en cremieren) nog niet opgenomen in de verordening. Dit alternatief zal naar verwachting in de nieuwe wet worden geregeld. De gemeente wacht hierbij bewust de landelijke lijn en een eventuele modelverordening van de VNG af, om onnodige doublures of strijdigheid te voorkomen.

2. Het niet langer toestaan van grafkelders

De nieuwe verordening staat het realiseren van grafkelders niet langer toe. De afgelopen jaren is er in onze

gemeente geen vraag geweest naar grafkelders. Toch bestaat het risico dat inwoners in de toekomst teleurgesteld worden, omdat zij deze mogelijkheid niet meer hebben.

Wij achten dit risico acceptabel. Grafkelders brengen diverse nadelen met zich mee: ze vragen relatief veel ruimte, brengen gezondheidsrisico's met zich mee tijdens bijzettingen, hebben hoge aanleg- en beheerkosten en kunnen niet meer verwijderd worden. Daar staat tegenover dat er in de praktijk nauwelijks behoefte aan bestaat. Door hier nu duidelijkheid over te geven, wordt toekomstige onzekerheid voorkomen. Bovendien sluiten we hiermee aan bij de trend in andere gemeenten, waar grafkelders ook steeds minder gebruikelijk zijn en in diverse gemeenten, waaronder gemeente Súdwest Fryslân, niet meer toegestaan zijn.

Beleid, regelgeving en Sustainable Development Goals (SDG's) – Belied, regeljouwing en Sustainable Development Goals (SDG's)

- Gemeentewet
- Algemene Verordening Gegevensbescherming
- Wet op de lijkbezorging
- Besluit op de lijkbezorging
- Verordening op de heffing en invordering van leges 2025
- Beleid en uitvoeringsprogramma 'Begraafplaatsen van de toekomst'

Financiën - Finânsjes

De financiële consequenties van de voorgestelde verordening zijn vooralsnog nihil.

In het onlangs vastgestelde begraafplaatsenbeleid is aangegeven dat de benodigde aanpassing van de begroting zal worden meegenomen in de integrale afweging bij de Perspectiefnota 2026. Dit is nu niet aan de orde.

In de toekomst bestaat de mogelijkheid dat er extra inkomsten worden gegenereerd vanuit de nieuwe services die aangeboden worden. Daarnaast kan er een kostenbesparing ontstaan vanuit het niet meer toestaan van nieuwe grafkelders. Mocht dit leiden tot een noodzakelijke aanpassing van de begroting dan zal er een aanmelding in de dan voorliggende Perspectiefnota plaatsvinden.

Duurzaamheid - Duorsumens

In het nieuwe begraafplaatsenbeleid is nadrukkelijk aandacht voor ecologische duurzaamheid. Er wordt aangegeven dat begraafplaatsen een bijdrage leveren aan biodiversiteit, doordat er ruimte is voor flora en fauna. In de verordening komt dit terug middels een expliciet verbod om flora en fauna moedwillig te beschadigen of verstoren.

Naast ecologische duurzaamheid is er ook aandacht voor sociale duurzaamheid. Nabestaanden verschillen in hun financiële mogelijkheden, daarom is er in de verordening voorzien in de mogelijkheid tot kortere verlengingsperioden van grafrechten. Waar momenteel uitsluitend verlengingen van tien jaar mogelijk zijn, kunnen nu onder de nieuwe verordening ook voor vijf jaar worden gekozen. Dit maakt het behoud van een graf toegankelijker voor mensen die minder te besteden hebben en wordt voorkomen dat hoge kosten een drempel vormen. Daarmee draagt het beleid bij aan sociale duurzaamheid.

Participatie - Partisipaasje

Bij de totstandkoming van het beleid en de nieuwe verordening is aangesloten bij de dagelijkse praktijkervaringen van onze begraafplaatsmedewerkers. Zij hebben actief input geleverd, onder meer op basis van hun contacten met onder andere begrafenisondernemers en nabestaanden die gebruikmaken van de begraafplaatsen. Hiermee is indirect ook de stem van inwoners en andere betrokkenen meegenomen.

Op grond van de participatieladder is gekozen voor de trede informeren. Belanghebbenden worden in dit traject niet gevraagd om mee te beslissen over de inhoud van de verordening, maar zij worden wel tijdig op de hoogte gebracht van de vaststelling ervan. Dit sluit aan bij de aard van de verordening, die grotendeels

juridisch en uitvoerend van karakter is. Na vaststelling worden inwoners, begrafenisverenigingen en ondernemers geïnformeerd middels de bekendmaking van de verordening.

Communicatie - Kommunkaasje

Na vaststelling van de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente De Fryske Marren 2025 wordt de verordening via de daarvoor bestemde weg gepubliceerd.

Vervolg en evaluatie - Ferfolch en evaluaasje

1. Na vaststelling van de verordening door gemeenteraad wordt deze gepubliceerd;
2. De legesverordening wordt vervolgens aangepast. De verordening biedt namelijk mogelijkheid voor nieuwe leges.
3. Tot slot wordt de mandaatregeling aangepast om de beheerders van de begraafplaatsen mandaten te geven die noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering.

Daarnaast worden de ontwikkelingen rondom het aannemen van de nieuwe Wet bestemming lichamen van overledenen gevolgd. Wanneer deze wet wordt aangenomen, wordt gekeken wat de gevolgen voor de verordening zijn. Hierbij wordt gelet op communicatie vanuit de VNG. Uit eerder contact met de VNG bleek namelijk dat zij waarschijnlijk met een nieuwe modelverordening komen.

Bijlagen - Taheakke

1. 251013-Bijlage 1-Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente De Fryske Marren 2025 – Z.865255
2. 251015-Bijlage 2-Lijst met criteria en codering grafmonumenten De Fryske Marren

Burgemeester en wethouders van De Fryske Marren,

gemeentesecretaris,
Ditta Cazemier

burgemeester,
Leo Pieter Stoel